

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866, z. s.
Hradec Králové 500 03, Eliščíno nábřeží 465/7,
budova Muzea východních Čech

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866, z. s.

ZA ROK 2018

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 13. 4. 2019
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866, z. s. je spolkem podle § 214 a násl. občanského zákoníku č. 89/2012 Sb. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které nuceně ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465/7, 500 03 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážené kolegyně, kolegové a příznivci Komitétu 1866.

Opět jsme společně překlenuli další rok a vstoupili do roku 2019. Na tomto místě bych se rád zamyslel nad uplynulým rokem 2018, abychom si připomněli některé události, spjaté s naší spolkovou činností.

Rok 2018 byl podobně, jako roky předešlé, doslova nabitý vzpomínkovými akcemi. Akcí, týkajících se našeho spolku, nebo války roku 1866, se konalo na dvě desetítky. Kromě zasedání předsednictva jsme se mohli na jaře setkat na 42. valné hromadě ve Střezeticích s poutavou přednáškou o nálezech z lokalit v okolí bojiště u Hradce Králové, kde se konají přípravy k výstavbě dálnice D11. V neposlední řadě je nutno zmínit spolkové brigády na jednotlivých bojištích, ale i brigády jednotlivců a členů našich rodin, kteří se nám snaží všemožně pomáhat. V květnu se konala exkurze na bojišti u Trutnova, čímž navazujeme na tradiční komentované vycházky. Mimo jiné bych zde chtěl připomenout komentovanou vycházku Rozsvícený Svíbl, která se řadí k hojně navštěvovaným a oblíbeným akcím a byla vzorně připravena ve spolupráci s obcemi, SDH a KVH. V červnu loňského roku jsme mohli v jeden den navštívit Jablonec nad Nisou a Českou Skalici, kde se konaly slavnostní pietní akty u zrekonstruovaných památek za hojné účasti členů KVH. Po pietním aktu u Baterie mrtvých při 152. výročí bitvy u Hradce Králové a dekorování hostů pamětní stuhou a po bitevním ukázkce náš spolek předal pamětní stuhy ke 130. výročí založení Komitétu 1866 a 170. výročí narození našeho zakladatele J. N. Steinského také jednotlivým jednotkám KVH. Na Moravě se uskutečnila opět vycházka na bojišti u Tovačova. Ke zmíněnému výročí našeho zakladatele jsme navštívili jeho hrob v rámci poutavé exkurze po Olšanských hřbitovech v Praze. Pietní akty se konaly i v Prachovských skalách u Jičína. Na konci prázdnin jsme uspořádali v Dohalicích přednášku na téma J. N. Steinský, dále proběhl slavnostní křest nové knihy k výročí Komitétu 1866. Poté jsme odhalili pamětní desku na domě, kde J. N. Steinský bydlel a kde bylo sídlo spolku. Následovala pak bojová ukáзка v obci. V listopadu jsme se setkali v Máslojedech na 43. valné hromadě. Potom jsme se odebrali na podzimní vycházku Svíbským lesem, kde jsme položili květiny k nově zřízeným památkám. V odpoledních hodinách jsme v Hradci Králové uctili památku padlých v rámci Dušiček v katedrále Sv. Ducha a dále navštívili zahájení výstavy s tematikou 66. války v nedalekém domě U Špuláků. Jistě mi dáte za pravdu, že organismus Komitétu 1866 díky svým členům žije.

V roce 2019 nás čeká 30 kulatých výročí, která se dotýkají válečných nebo spolkových událostí. Nelze je všechny uctít, ale o některé se dle přehledu akcí, nebo kalendária určitě pokusíme.

*Předseda M. Suchý na valné hromadě
3. 11. 2018 v Máslojedech*

*Představitelé obce Máslojedy
B. Karešová a P. Sailer
a jednatelka Komitétu 1866 V. Hladíková*

Rád bych poděkoval všem činným členům našeho Komitétu 1866 za nasazení, bez něhož si nedovedu další činnost představit. Za jejich zabezpečení všech akcí. Za jejich literární, průvodcovskou a přednáškovou činnost v regionech. Technickým referentům za jejich práci na svěřených bojištích. Všem lidem, kteří se podílejí na brigádách pro zachování děl z kamene, ale přitom tak křehkých. A vlastně tedy všem, se kterými jsem se jako předseda spolku mohl v tomto volebním období setkat a spolupracovat. Volební období je u konce a myslím si, že se nemáme za co stydět, že se na bojištích odvedl velký kus práce. Na jaře se setkáme na 44. valné hromadě ve Všestarech. Budeme zde volit představitele spolku na další volební období a chtěl bych vás tímto požádat o hojnou účast, abychom tak společně okovali našeho spolkového koně.

Vážené kolegyně, kolegové a příznivci spolku. Přeji vám vše jen dobré a těším se na další setkávání za účelem udržení díla pana Jana Nepomuka Steinského a dalších lidí, kterým osud památek a odkaz nám a našim potomkům nebyl lhostejný.

Miroslav Suchý
předseda Komitétu 1866

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2018

Činnost Komitétu lze rozdělit do těchto samostatných oblastí:

1. Péče o válečné hroby a pomníky
2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí
3. Publikační činnost
4. Podpora rozvoje cestovního ruchu
5. Spolková činnost
6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

V následujících odstavcích informují jednotliví techničtí referenti o dění ve svých regionech kopírujících jednotlivá bojiště prusko-rakouské války, a to nejen o provedených opravách a údržbě jednotlivých ohrožených pomníků, ale i o společenských a kulturních akcích, zaměřených na popularizaci tohoto období našich dějin.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Blanka Karešová, Jiří Vilím

V roce 2018 se na bojišti u Hradce Králové nejen opravilo velké množství pomníků, ale vznikly také tři nové památky.

V červnu byla dokončena celková oprava památek v lokalitě „U sv. Aloise“ v Horním Přímú. Byly opraveny všechny čtyři válečné pomníky (ev. č. 64, 168, 246, 415) a barokní socha sv. Aloise včetně podesty a sloupů, na kterých spočívá, a ostění se záklopem studny pod sochou. Přes vznesené námitky technického referenta proti zvýšení základu skulptury dopadla celková oprava uspokojujícím způsobem. Investorem opravy byl majitel památky, Královéhradecký krajský úřad, opravu provedla kamenická firma Novotný.

Během letních měsíců byla provedena celková oprava vojenského hřbitova v Novém Bydžově. Opraveno bylo všech šest pomníků, opravu provedl tým restaurátorů, kteří předali hotové dílo do rukou radního Václava Řehoře. Kraj na tuto opravu vynaložil částku 444 000 Kč. Podrobná restaurátorská zpráva je uveřejněna v tomto čísle spolkového časopisu Bellum 1866.

Dalším restaurátorským počinem byla oprava pomníku pruského poručíka Emila Sperlícha (ev. č. 248) na katastru obce

*Račice nad Trotinou, opravený
pomník E. Sperlícha
26. 5. 2018 (foto J. Synek)*

*Probluz, opravený pomník
8. vestfálského pěšího pluku č. 57
(foto J. Vilím)*

původních 36 000 Kč. Zároveň nám byla paní Hozovou doporučena namísto předpokládané příští opravy spíše výroba repliky pomníku.

V červnu byl při úpravě svodnice mezi obcí Máslojedy a Hořiněveskou bažantnicí poničen šachetní kříž ev. č. 481. Obec Hořiněves zajistila a uhradila opravu pískovcového soklu, kříž obci poskytl za úplatu Komitét 1866.

Na výročí bitvy u Hradce Králové dne 3. 7. 2018 byla na chlumském hřbitově, před konáním zádušní mše v kostele Proměnění Páně, při malé slavnosti odhalena obnovená pamětní deska dvou pruských důstojníků (ev. č. 262), původně umístěná na litinovém plůtku hrobu pruského majora Reusse (ev. č. 202). Původní deska byla před léty zničena pádem stromu.

V sobotu dne 1. 9. 2018 byla v Dohalicích slavnostně odhalena deska J. N. Steinskému na domě čp. 23. Desce bylo přidě-

Habřina. Po několika letech neúspěšných žádostí o příspěvek, zasílaných obcí, získala kolegyně Blanka Karešová pro spolupráci poslankyni Královéhradeckého kraje a náměstkyni hejtmána paní Berdychovou, jejímž příspěvím se podařilo získat dotaci 80 000 Kč „Z daru Rady královéhradeckého kraje“. Komitét uvolnil zbývajících 14 056 Kč. Památka se tedy po dlouhých sedmi letech dočkala opravy, kterou provedl kameník Jiří Soukup, a byla dne 26. 5. 2018 slavnostně odhalena.

V předvečer 152. výročí bitvy u Hradce Králové se vrátil na své místo na probluzském hřbitově pomník pruského 8. vestfálského pěšího pluku č. 57 (ev. č. 53). Památka byla dva roky restaurována ve Střední průmyslové škole kamenické a sochařské v Hořicích pod dohledem Mgr. Martiny Hozové. Původní rozpočet 36 000 Kč se po restaurátorském průzkumu zvýšil na 58 500 Kč zejména kvůli nesoudržnosti pískovce, který byl silně narušen téměř na celém povrchu. Dodatečným jednáním se nám podařilo cenu udržet na

*Replika desky dvou pruských důstojníků
ev. č. 262 na Chlumu 3. 7. 2018 (foto J. Synek)*

leno ev. č. 491. Desku vyrobil kameník Jiří Soukup za cenu 32 000 Kč. V tentýž den byl podle dobové fotografie nainstalován dubový kříž u pomníku rakouského 8. praporu polních myslivců (ev. č. 292), který se pravděpodobně nacházel na původním hrobě vojáků.

*Pietní akt u pomníku Římana u lesa Svěb
3. 11. 2018 (foto J. Vilím)*

uhrazen, stejně jako úprava celého okolí a výsadba lip, obcí Máslojedy, náklady za zahradnické práce byly celkem 11 150 Kč a za kamenické práce 16 270 Kč. Současně byl vyměněn sokl šachetního kříže ev. č. 335 ve svahu pod Římanem, který byl roztrhán mrazem. Tuto opravu financovala společnost Agrohov s.r.o. se sídlem v Rozběřicích. Oba sokly zhotovil kameník Jiří Soukup.

Na vojenském hřbitově v Máslojedech byl restaurován kameníkem Jiřím Soukupem vysoký kříž (ev. č. 303) na společném hrobě vojáků, kteří zemřeli v obvodu obce. Náklady za kamenické práce, které hradila obec, včetně dalších drobných oprav představovaly celkem 33 500 Kč. Kromě této opravy probíhala celoročně na hřbitově a jeho okolí vzorná údržba keřů a trávníku, což je již několik let samozřejmostí.

Z menších restaurátorských prací lze jmenovat opravu odlomené římsy z mušlového vápence na pomníku (ev. č. 6) rakouského 47. pěšího pluku a 20. praporu polních myslivců před Svíbem, kde byla chybějící část nahrazena výplní z podobného materiálu. Také tuto opravu uhradila obec Máslojedy.

V srpnu bylo přikročeno k odstranění třech zeravů od pomníku Římana (ev. č. 5). Přerostlé stromy ohrožovaly pomník jak pádem či větvením, tak i spadem jehličí. Náhradou byly vysazeny v dostatečné vzdálenosti od památky dvě lípy. Koncem října byl nainstalován podle dobové fotografie šachetní kříž k této památce a dne 3. 11. 2018 po valné hromadě Komitétu 1866 byl požeňnán farářkou Církve československé husitské Františkou Kláskovou. Tomuto kříži bylo přiděleno ev. č. 490, byl

*Žehnání nového kříže ev. č. 490 u lesa Svěb
3. 11. 2018 (foto J. Vilím)*

*Dlouhé Dvory, účastníci jarní brigády
5. 5. 2018 (foto J. Vilím)*

*Jarní brigáda na Králověhradecku
5. 5. 2018 (foto J. Vilím)*

V Dohalicích byla provedena oprava ulomené hadí hlavy na pomníku Knebelovy brigády od X. armádního sboru (ev. č. 382). Hlava byla přitmelena a natónována. Opravu hradil Komitét 1866. Obě tyto opravy provedl opět kameník Jiří Soukup.

Na bojišti se uskutečnilo také několik pracovních akcí. Byla to zejména plánovaná jarní brigáda, která se konala 5. 5. 2018. Práce tentokrát probíhaly ve znamení údržby tabulí naučných stezek. Jelikož se sešel dostatečný počet členů, jmenovitě: J. Kozák, P. Mrkvička, J. Musílek, M. Musílek, I. Stolín, Z. Studený, M. Suchý s přítelkyní Šárkou, J. Šrámek, J. Vorel a J. Vilím, rozdělili jsme se na dvě skupiny. První skupina se věnovala tabulím naučné stezky „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 – jižní křídlo“, druhá skupina pracovala na stezce „Josefov – Smiřice – Chlum 1866“. S první skupinou jsme tudíž započali v Sadové a pokračovali v Cerekvici, kde byla natřena i tabulka u hřbitova, patřící již spojce mezi jižínským a hradeckým bojištěm. Následovala tabule v Hněvčevsi, kde byl vyměněn spodní hranol. V Sověticích nechala obec vyrobit tabuli novou včetně nátěru lazurou. Ve Mžanech si stojan žádá výměnu za nový. Dále byly ošetřeny tabule v Dohalicích, Horních Dohalicích, u lesa Holá, v Mokrovousech, Třesovicích, Popovicích, Horním Přímou u sv. Aloise, kde bylo nutné také odstranit větev z lípy, která svou nalomenou částí ničila opravenou kovovou svatozář světce. Poté skupina pokračovala na Dolní Přím, Probluz, Střezetice a akce byla ukončena u Dlouhých Dvorů. U všech ošetřených tabulí bylo sejmuto plexisklo a deska s textem, následně byly obě části umyty vodou s jarem a připevněny zpět novými šrouby s podložkami.

Druhá skupina začala tabulemi ve Vlkově a tabulí u zámku ve Smiřicích, kde v minulosti došlo k velice neodborné opravě desky za pomoci izolepy a podobných prostředků. Další ošetřená tabule u nádraží bude přemístěna kvůli stavbě zídky. Následovaly práce na tabulích v Rodově a Račicích nad Trotinou, pod vrchem Horka, kde se bude měnit deska s texty, a u tří tabulí v Hoříněvsi, z nichž tabule na návsi a u Hankova domu bude třeba vyměnit za nové. Dále parta pokračovala ke skupině pomníků na jižním okraji vsi, kde ošetřila tamní tabuli, a dále se přesunula do Rozběřic, ke Šrámovu kříži a poté k tabulím u Úvozu mrtvých a u pomníku poručíka Hohenzollerna, které byly také ošetřeny,

i když nejsou majetkem Komitétu 1866. Nakonec ještě byly zkontrolovány tabule ve Světi a Rosnicích, ovšem již bez nátěru, neboť došel materiál. I tato skupina snímala plexisklo i s textovou deskou a oboje omyla. Po těchto kontrolách lze konstatovat, že textové desky jsou, až na malé výjimky, v překvapivě dobrém stavu a nemají vybledlé barvy či jiná poškození, oproti tomu samotné dřevěné stojany budou vyžadovat výměnu během několika málo let.

Druhou větší akcí, která se konala dne 27. října 2018 za ne příliš vlidného počasí, byla tradiční podzimní brigáda, které se zúčastnili tito členové Komitétu 1866 či jejich rodinní příslušníci: B. Karešová, J. Kozák,

Posezení v podvečer po brigádě 5. 5. 2018
(foto J. Vilím)

P. Mrkvička, J. Musílek, M. Musílek, I. Stolín, M. Suchý s rodinou, J. Vilím a J. Vorel. Důležitým úkolem bylo uvést do náležitého stavu trasu vycházky, která se plánovala po valné hromadě v sobotu 3. 11. 2018 po stopách památného honu, kterého se zúčastnil i Jan Nepomuk Steinský a který inicioval založení našeho spolku. Plánovaná trasa – Říman, Alej mrtvých, Myslivec a pěšinou po jižním a východním okraji lesu Svíb zpět do Máslojed.

Občerstvení při podzimní brigádě 27. 10. 2018
(foto J. Vilím)

Práce započal předseda M. Suchý s rodinou u pomníku Myslivce a přilehlé pyramidy a pokračoval k památkám ev. č. 7 a 269, poté byly upraveny 4 pomníky na křižovatce a na hřebenové cestě pomníky rakouského 51. pěšího pluku, 30. praporu polních myslivců, hrob pruského nadporučíka Schmidta a tři pomníky při východním vstupu do lesa.

Ostatní se věnovali nejprve finální úpravě okolí pomníku Římana, kde byly v září odstraněny přerostlé zeravy a nainstalován nový šachetní kříž. Vyhrabané kořeny a kameny odvezl místostarosta Máslojed Pavel Sailer na obecní skládku. Druhá parta upravila okolí památky (ev. č. 192) 1. magdeburského pěšího pluku č. 26, kde byly odstraněny nálety, větve okolních stromů a shrabáno listí. Poté

Úprava okolí pomníku ev. č. 2
u Račic nad Trotinou 27. 10. 2018
(foto J. Vilím)

Pracovní skupina při podzimní brigádě
27. 10. 2018

jsme přešli do Svíbu k hájovně a pokračovali po okraji lesa a upravili pomníky ev. č. 278, 276, 159 a 158 včetně jejich okolí. U Myslivce na nás již čekalo občerstvení, horký čaj a káva s bábovkou od kolegyně Blanky Karešové, které všem přišlo vhod. Potom bylo upraveno okolí památky (ev. č. 206) 4. durynského pěšího pluku č. 72 na jižním okraji lesa.

Od Svíbu odjela jedna skupina napřed na vrch Horka nad Račicemi k pomníku rakouského setníka Weilenfelda (ev. č. 2), druhá k „Hessově“ pomníku rakouského 49. pěšího pluku, který byl z vnější strany oplocení obrostlý šípkovými keři, které jsme odstranili. Na Horce byl vyřezán černý bez v širším okolí památky a upraven i setníkův hrob s pomníkem. Bylo odstraněno i křoví u pomníku rakouského 69. pěšího pluku (ev. č. 1) na temeni kopce a ořezány větve sousední třešně, ohrožující památku. Poslední akcí této brigády byla úprava okolí typové pyramidy ev. č. 173 dvou pruských vojáků a pylonu rakouského setníka Sautera ev. č. 293 na mezi u státní silnice pod osáriem. Zde byly odstraněny dva letité polosuché cypřiše s dalšími keři v bezprostředním okolí památek a posekána a shrabána tráva. Při údržbě bylo zjištěno, že na vrcholu pylonu setníka Sautera chybí železný křížek.

Mimo tyto akce se uskutečnilo několik menších brigád. Ve dnech 29. 4. a 8. 5. 2018 navštívila V. Hladíková areál bojiště na Chlumu, vytrhala plevel v okolí pomníku rakouského 1. armádního sboru (ev. č. 296), dále v okolí osária, u něhož ometla základové stup-

Podzimní brigáda 27. 10. 2018
v lokalitě pod osáriem u Chlumu
(foto J. Vilím)

ně, upravila památku ev. č. 416 (žulová skála Viléma prince ze Schaumburg-Lippe). Na Pruském hřbitově očistila tamní památky, na hřbitově u chlumského kostelíka očistila hrob rakouského generálmajora Poschachera (ev. č. 26) a ve Věstarech upravila hrob rakouského dělostřelce Franze Köglera (ev. č. 290). Dne 13. 5. 2018 V. Hladíková navštívila vojenský hřbitov na Pouchově, kde odstranila mech a lišejník na stupních památek ev. č. 87, 284 a 285 a po odhalení pomníku poručíka Sperlicha očistila pomník Knebelovy brigády ev. č. 382 v Dohalicích.

Dne 15. 5. 2018 předseda spolku M. Suchý vyspároval desku na pomníku ev. č. 459 prince Hohenzollerna v Rozběřicích a 23. 5. 2018 vysekal před slavnostním odhalením svah pod pomníkem pruského poručíka Emila Sperlicha u Spáleného mlýna.

V červnu byla členy historického 18. pěšího pluku, konkrétně: Liborem Dolanou, Vojtou Dolanou a Milanem Dubickým uspořádána brigáda na vojenském hřbitově v Komárově. Celá plocha hřbitova i jeho vnější okolí bylo posekáno, tráva shrabána a uklizena. Pomníky byly očištěny a ometeny.

V odpoledních hodinách 29. 6. se uskutečnila menší brigáda, při které se podařilo odvézt ze Svíbu všechna torza soklů šachetních křížů, která zbyla v lese po jejich výměně za nové. Akce se zúčastnili: Blanka Karešová, Pavel Mrkvička, Jiří Vilím a místostarosta Máslojed Pavel Sailer, který také poskytl terénní vozidlo s přívěsem. Materiál byl odvezen k P. Mrkvičkovi do Třesovic.

*Betonování traverzy pro kříž u Myslivce
15. 8. 2018 (foto J. Vilím)*

Dne 15. 8. 2018 proběhla brigáda za účelem zabetonování traverzy pro instalaci repliky dubového kříže u pomníku „Myslivce“. Traverzu opatřila kolegyně Blanka Karešová na náklady obce Máslojedy, polotovar připravil místostarosta Pavel Sailer. Kromě této práce byly natřeny 3 kusy stojanů naučné stezky a vyčištěny tabule s krycími deskami, na které se nedostalo při jarní brigádě. Byly to desky v Nechanicích na bývalém hřbitově a na Hrádku u kostela sv. Jiří a před vstupem do zámku. Práce provedli Matyáš Musflek a Jiří Vilím.

Dne 8. 10. 2018 byla provedena úprava okolí pomníků v Horním Přímu panem Václavem Hájkem, členem historického 18. pěšího pluku, a jeho rodinou. Jmenovitě to byly: pomník pruského setníka Bolschwingha (ev. č. 63), hrob rytmistra Löwenthala (ev. č. 65), pomník jičínského 74. pěšího pluku (ev. č. 320) a u Stěžírek hrob pruského nadporučíka von Belowa a tří vojáků (ev. č. 67).

Se starostou obce Benátky panem Boučkem byla kolegyně Blankou Karešovou projednána oprava čtyř pomníků ev. č. 213, 214, 220 a 468. Celá oprava byla vyčíslena na 41 143 Kč. Na prosincovém jednání zastupitelstva obce byla tato suma schválena, oprava se uskuteční v roce 2019. Při této příležitosti byl navštíven B. Karešovou také majitel statku čp. 7 v Benátkách, kde se nachází kříž s hrobem ev. č. 306. Majitel pan

Petr Holeček zvelebil okolí pomníku a byl by také ochoten se podílet zatím neurčenou sumou na jeho opravě, což bude předmětem dalšího jednání.

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda Matouš Holas

Rok 2018 na bojišti u Náchoda odstartoval pravidelnou jarní brigádou. Dne 5. května se této dobrovolné činnosti zúčastnili jako každoročně členové Komitétu 1866 a SPVH-Náchod (J. Čížek, M. Holas, K. Metelková, J. Tvarůžek, P. Böhme a Š. Špaček). Hlavní pracovní náplní bylo odstranění náletových dřevin, nečistot a vegetace u památek ev. č. 34, 35, 36, 37, 38, 47, 48, 52, 63, 64 a 65. V souboji s vegetací nakonec brigádníci opět dostáli svých kvalit a mnohé pomníčky tak byly bez problému zpřístupněny návštěvníkům. U památky ev. č. 52 na kraji Vysokova byla vystříhána z jehličnanů a opět uvedena v činnost dvířka oplocení. V průběhu roku p. Věra Hladíková st. očistila památky (ev. č. 25 – 30) na hřbitově v Náchodě-Starém

Městě, za což jí patří dík. Členka Komitétu 1866 K. Metelková vyjednala na lesní správě pro oblast Rychnov nad Kněžnou zařazení finančních nákladů na opravu památky ev. č. 64 u Starkoče do rozpočtu vlastníka pozemku (Lesy ČR) na rok 2019. Další body postupu renovace musejí být projednány s místním revírnickem a garantem místních oprav a údržeb.

*Poškozený pomník ev. č. 64 u Starkoče
5. 5. 2018 (foto M. Holas)*

*Na jarní brigádě u pomníku
6 pruských vojáků na Brance
ev. č. 36 (foto M. Holas)*

Městě, za což jí patří dík. Členka Komitétu 1866 K. Metelková vyjednala na lesní správě pro oblast Rychnov nad Kněžnou zařazení finančních nákladů na opravu památky ev. č. 64 u Starkoče do rozpočtu vlastníka pozemku (Lesy ČR) na rok 2019. Další body postupu renovace musejí být projednány s místním revírnickem a garantem místních oprav a údržeb.

Pro dohotovení generálního katalogu Komitétu 1866 navštívili v průběhu července bojiště u Náchoda členové Zdeněk Pátek a Petra Šolcová. Na Náchodsku tak bylo detailně zdokumentováno (rozměr, popis, forma textu apod.) přes 80 památek, za což jim patří velký dík a obdiv.

Podzimní brigáda byla svolána k datu 10. listopadu. Brigády se celkem zúčastnilo 7 dobrovolníků (M. Štěpař, J. Čížek, K. Metelková, M. Holas, P. Tylš,

Na podzimní brigádě u památky
ev. č. 84 u Václavic
(foto M. Holas)

Úprava okolí pomníku ev. č. 85
na Brance během podzimní brigády
10. 11. 2018 (foto M. Holas)

C. Holas s přítelkyní). Pracovní síly byly rozděleny do dvou a později do tří automobilů. Brigádníci upravili okolí památek na vojenském hřbitově na konci zámecké aleje v Náchodě a dále památky ev. č. 55, 63, 64, 69, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 105, 114 a 109. Rovněž byl očistěn pomník na hrobě Rudolfa barona Ulmensteina, prvního předsedy Spolku pro udržování hrobů a pomníků na bojištích z r. 1866 u Náchoda, Skalice a Sviništan, který se nachází u evangelického kostela nedaleko Šonova.

V průběhu roku ale došlo i k poškození mnoha památek, ať už záměrně nebo z nedbalosti. Začátkem února bylo zjištěno zlomení kříže ev. č. 107 nedaleko Provodova v bývalém Ruferově lomu. V důsledku těžby dřeva v lese u Václavic byl na podzim poškozen pomník ev. č. 81 a později i ev. č. 80 na hrobě pruského svobodníka. O situaci byl informován starosta obce Provodov-Šonov, který upozornil majitele pozemků, na kterých památky stojí, o nutnosti zachovávat maximální

Poškozený pomník ev. č. 81
u Václavic (foto M. Holas)

Památka ev. č. 80 u Václavic
ohrožená těžbou dřeva (foto M. Holas)

ohleduplnost při podobných pracích. Mnoho textových částí na pomnících a nápisových deskách (ev. č. 56, 57, 109 a 129) již není čitelných a vyžadují tak obnovení. Nově vysazené zakrslé tůjky u zrenovovaného pomníku ev. č. 85 bohužel nepřežily suché léto.

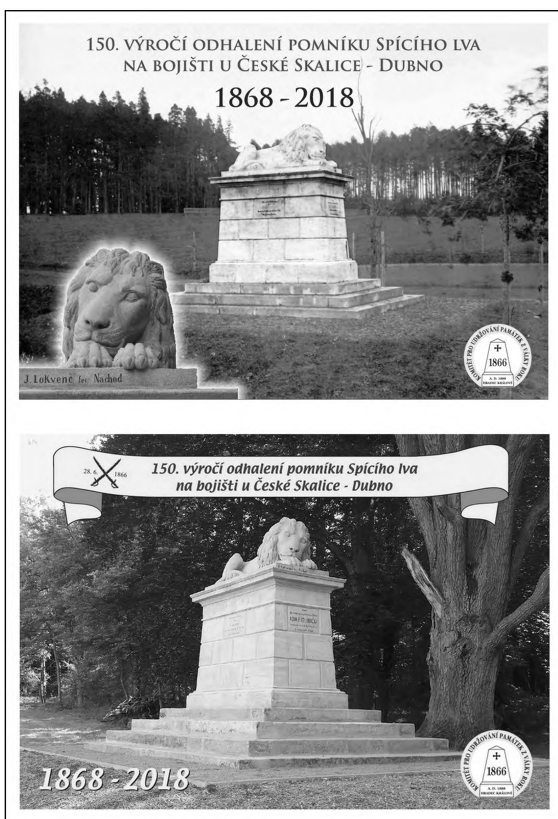
Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Sviňšťan Tomáš Vondryška

Události roku 2018 se nesly ve znamení opravy nejvýznamnější památky českoskalického bojiště, pomníku spícího lva. Pohled na zákoutí se zpustlým pomníkem dlouhodobě trápil nejednoho návštěvníka přírodní rezervace Dubno. Po získání finančních prostředků od řady subjektů, včetně Komitétu 1866, mohla tolik očekávaná rekonstrukce začít. Práce zajistila sochařka a restaurátorka BcA. P. Szabová. Obnovený pomník se veřejnosti představil 23. června během velkolepé akce, pořádané městem Česká Skalice. Kompletní zprávu může čtenář nalézt v minulém čísle našeho časopisu.

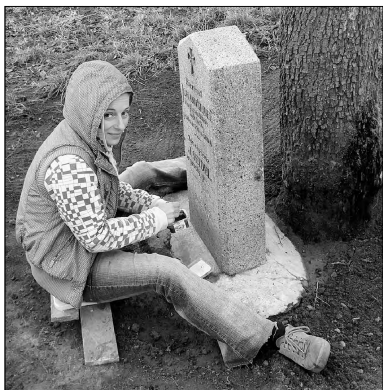
Téhož dne dopoledne proběhla v městském informačním centru vernisáž výstavy, nazvané *Střípky z bitvy u České Skalice a Sviňšťan* ze soukromé sbírky Tomáše Vondryšky, ve které veřejnosti představil řadu zajímavých a mnohdy neznámých dokumentů či fotografií. Nechyběla ani drobná ukáзка faleristiky v podobě tematických pamětních a záslužných medailí.

Další, tentokrát jednodenní výstavku, jsem připravil společně s F. Vondryskou v bývalé dubenské hájovně. Návštěvníci akce Spící lev zde mohli shlédnout fotografie z průběhu restaurování pomníku a také vitrínu s válečnými artefakty nalezenými na bojišti.

V období letní turistické sezony jsem ve spolupráci s informačním centrem pro-

Pohlednice vydané u příležitosti odhalení opraveného pomníku Spícího lva

P. Szabová obnovuje text u pomníku pruského poručíka J. Seidela (foto T. Vondryška)

zazděných granátů a střepin. Město však pro tuto památnou budovu nemá využití a tak již řadu let chátrá. Po domluvě s pracovníky stavebního úřadu se mi poštěstilo tento trvale uzamčený objekt navštívit a prohlédnout. Hned za původními vchodovými dveřmi vestibulu se mi naskytl překvapivý pohled. Stěny malé chodbičky pod hlavním schodištěm jsou posety větším množstvím střepin dělostřeleckých granátů, které dávají svůj tvar znát i přes silné vrstvy omítek a vápna, kterými jsou zatřeny. Mou pozornost však nejvíce upoutal kompletní rakouský čtyřlístkový kartáč, umístěný v klenbičce nad vstupem na schodiště. V posledních desetiletích poznamenalo interiéru několik necitlivých stavebních zásahů, při kterých patrně některé zazděné artefakty zmizely, nebo došlo k jejich poškození. Fragменты dělostřelecké munice jsem fotograficky zdokumentoval a na význam unikátního nálezu upozornil stavební úřad, aby se snad v budoucnu předešlo jeho zničení při možné rekonstrukci vnitřních prostor.

Podzimní volby zamíchaly kartami i v České Skalici, kde se mi v uplynulých letech podařilo upevnit vztahy s představiteli města zejména díky neskrývané

váděl komentované prohlídky českosaského bojiště, které se odehrávaly každé druhé pondělí v měsíci pro předem přihlášené zájemce. Ačkoliv byla účast mnohdy slabá, plánuji v této osvětě pokračovat a pokusit se z naučných procházek vytvořit tradici.

Dubenskou bažantnici jsem v létě navštívil dvakrát za účelem údržby zeleně v okolí pomníků. Při jedné z brigád mi pomohli F. Vondryška a M. Vošahlík.

Dominantou náměstí v České Skalici je stará radnice z roku 1864, mající úzkou spojitost s válečnými událostmi roku 1866. Během bojů utrpěla výrazné poškození palbou dělostřelectva i pěchotních zbraní. V čelní fasádě se dodnes nachází několik připomínek těchto událostí v podobě

Sebuč, pomník J. Seidela ev. č. 13 před a po opravě (foto T. Vondryška)

podpoře starosty M. Staňka. Naštěstí se zdá, že i nově zvolená starostka Z. Jungwirthová má pochopení pro péči o válečné hroby a dá se očekávat plodná spolupráce.

22. prosince proběhla na tzv. Bathildině louce vzpomínková akce u příležitosti zřízení pomníku příslušníků západopruského fyzilírského pluku č. 37. Více informací nabízí můj článek v tomto vydání časopisu „Obnovený pomník padlých fyzilířů v lese Dubno“.

V obci Sebuč se podařilo opravit u silnice stojící pruské památky ev. č. 13 a 14. Restaurátorské práce, provedené BcA. P. Szabovou, vyšly Komitét 1866 na 6 000 Kč. Po opláchnutí žulového pomníku poručíka Johanna Seidela se na jeho bočních stranách objevil do té doby neevidovaný nápis: *Gewidmet von Fr. Waldek k. k. Lieut. D. n. a. Landw.* a naproti zkrácený český ekvivalent: *Věnoval c. k. poručík Fr. Waldek*. Okolní terén jsem odkopal do hloubky cca 20 cm, neboť taková byla vrstva nepůvodní navážky v jeho blízkosti. Po letech se tak na světlo dostal jeho spodní pískovcový sokl. Terénní úpravy byly nezbytné i u sousední pyramidy na hrobě dvou pruských vojáků. Zde naopak potřeboval scházející terén doplnit. Tento malý pomníček byl v minulosti častokrát povalen. Nyní je však pevně připevněn k betonovému základu. Při této příležitosti jsem si dovolil jednu drobnou změnu a otočil jej německým nápisem k cestě tak, jak je tomu u ostatních památek na bojišti, vzniklých ve stejném období. Po očištění následovalo doplnění a retušování poškozených míst. Nakonec došlo k obnovení nápisů a hydrofobizaci povrchů. Tento počín

*Kříž na Bathildině louce
22. 12. 2018
(foto T. Vondryška)*

Restaurování pomníku ev. č. 14 u Sebuče (foto T. Vondryška)

Sebuč, pomník ev. č. 14 před a po opravě (foto T. Vondryška)

ocenil J. Plšek, starosta nedalekých Dolan, s nímž se mi daří rozvíjet slibná spolupráce.

Letošní rok byl činností opravdu nabitý, některé nápady se mi podařilo uskutečnit a jiné přetrvávají.

Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové nad Labem Pavel Tschiedel

V průběhu roku byla opět prováděna běžná údržba pomníků na Královédvorském bojišti, cca z 20% byly očištěny přehřátou parou pod tlakem, zejména centrální pomník v souvislosti s dokončením generální opravy mostu Jana Palacha.

V roce 2018 byla konečně realizována oprava pomníku s křížem v ulici Štefánikově (u ZOO) nad hroby vojáků zemřelých v lazaretu ve Dvoře Králové nad Labem v roce 1866 na cholera. Po dokončení chodníků byl pomník na podzim převezen z kamenosochařské dílny opravený s doplněným písmem a opět osazen na původní místo. Drobné chyby v německém textu budou na jaře odstraněny.

Opravený pomník ve Štefánikově ulici ve Dvoře Králové n. L. (foto P. Tschiedel 2018)

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

*Opravený náhrobník
generála Gablenze ev. č. 12
(foto V. Grof, 2018)*

1905 z Curychu, který byl vlivem povětrnosti a s tím spojené eroze kamene již značně poškozen a nápis na něm nebyl čitelný. V tomto případě jsme neusilovali o návrat do nejstarší známé podoby s fotoportrétem generála, ale respektovali jsme úpravu ze 30. let 20. stol.

Další v pořadí byla celková rekonstrukce jehlance z umělého kamene (ev. č. 13) na hrobě vojáků v lesoparku nad ulicí Na Struze, provedená touze firmou. Kromě celkového očištění a konzervace povrchu šlo zde o dotmelení poškozených a uražených hran a především doplnění chybějícího středního dílu, který se ztratil za neznámých okolností někdy v poválečné době (cca 1960-80).

Typové kříže na hromadných hrobech, nacházející se v lesích, jsou vystaveny nebezpečí poškození pádem větví či stromů. Proto bylo nutné provést výměnu zlomeného litinového kříže na hromadném hrobě (ev. č. 19) nedaleko vodojemu

V červnovém termínu proběhlo tradiční natírání pamětní desky 1866 na Krakonošově náměstí, spojené s kulturní a vojensko-historickou akcí, pořádanou zdejšími KVH. Zrovna tak i v podzimním, zářijovém termínu při příležitosti Dnů evropského dědictví byla natírána tato deska v dlažbě náměstí a kulturním programem ukončena návštěvnická sezóna naučné stezky 1866 na Šibeníku. Akce zajišťoval, jako obvykle, tým lidí z KVH Trutnov a UFFO (býv. „Dům kultury“).

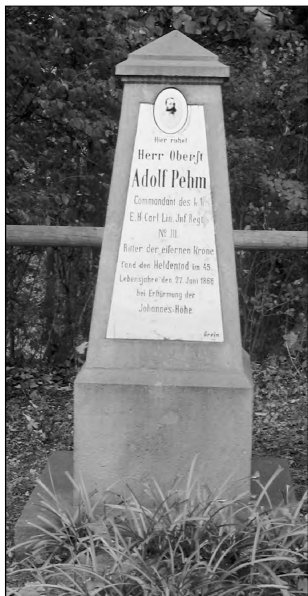
Také všechny víkendy byly poctivě odslouženy služby v Janské kapli se stálou výstavou k válce 1866 členy KVH Trutnov. Poskytování občerstvení ve srubu u památníku generála Gablenze letos opět zajistila firma Lesy a parky Trutnov, jakož i příslušnou průvodcovskou službu. Návštěvnost zůstala na stabilní úrovni cca 1400 lidí.

Během letošního roku se pokračovalo v opravách zdejších dosud zanedbaných válečných pomníků: pracovní tým kamenictví Hnětynka z Jablonce n./N. provedl restaurátorskou opravu mramorového náhrobníku generála Gablenze (ev. č. 12), dovezeného v roce

*Pomník ev. č. 13
v lesoparku nad ulicí
Na Struze po rekonstrukci
(foto V. Grof, 2018)*

na Janském kopci a na hromadném hrobě (ev. č. 16) v lokalitě za nemocnicí na Kryblici. Posledně jmenovaný pomník byl od cca 70. let 20. stol. svalen pod prudkou strání a bez kříže. Nyní se s pomocí starých map a geodetického vytyčení v terénu podařilo najít pravděpodobné původní umístění, kam byl transportován, očištěn a doplněn litinovým křížem. Obě opravy provedl místní kameník Albrecht.

Pomník plukovníka Pehma ev. č. 25 s medailonem (foto V. Grof, 2018)

leně a pořádek u všech pomníků z války 1866 a o trasu naučné stezky, což každoročně zajišťuje zmíněná firma Lesy a parky Trutnov.

Kromě této viditelné práce zajišťoval TR korektury textů do časopisu *Bellum 1866*, kterými byl po celý rok hojně zásobován kolegou J. Synkem. Dále organizována jedna přednáška pro dvě 4. třídy ze ZŠ Mládežnická na naučné stezce o válce 1866 a jedna přednáška pro zájezd seniorů z polských a českých partnerských měst v rámci

Dlouho odkládanou akcí bylo doplnění porcelánových portrétních medailonů na dva rakouské památníky u Janské kaple – na mramorovou desku na stěně kaple, věnovanou podplukovníku Stenglinovi (ev. č. 30) a na obelisk plukovníka Pehma (ev. č. 25). Teprve nyní se podařilo nalézt vhodného výrobce a také sehnat relativně použitelné fotografie. Medailony zhotovila firma Pecháček z Českého Krumlova a osazení provedl p. Horký z Poděbrad. Samotné pomníky byly opraveny již v roce 2002 resp. 2010.

Z á v ě r e m nutno připomenout rovněž pravidelnou péči o stav ze-

Opravený kříž ev. č. 16 za nemocnicí na Kryblici (foto V. Grof, 2018)

Deska podplukovníka Stenglina ev. č. 30 s medailonem (foto V. Grof, 2018)

projektu „Aktivní senior CZ-PL příhraničí“. Dne 19. května zajištěna pro členy Komitétu 1866 spolková vycházka (vyjížďka) po bojišti u Trutnova a Stržiteže s představením nejvýznamnějších míst a památek zdejšího okolí na bitvu 1866.

Připomínkována PD ve fázi zpracování DUR na úsek D11, konkrétně předložena k zapracování drobná úprava přeložky místní komunikace u Studence poblíž obelisku (ev. č. 81), aby se minimalizovaly zásahy do terénu v bezprostředním okolí tohoto hromadného hrobu. Na závěr roku aktualizovány údaje v GK a ten zaslán kolegovi J. Jemelkovi k finalizaci.

Celkové náklady na opravy pomníků v roce 2018 činily 51 tisíc Kč a pravidelná údržba a úklid jejich okolí 250 tisíc Kč.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičina Petr Lazurko, Josef Votrubec

Dne 6. 2. 2018 provedl technický referent kontrolu všech tabulí naučných stezek a zaznamenání závad, které je nutno odstranit. Zároveň byl zjištěn poškozený strom v Kbelnici, který ohrožuje 4 pomníky, a byla oslovena obec Kbelnice s žádostí o spolupráci na jeho odstranění. Dále proběhlo jednání s městem Jičinem ve věci opravy „Korunovační kašny“, kde je umístěna 1. zastávka naučné stezky, u níž došlo k vyražení dřevěné desky pod sklem, za kterým je umístěn panel naučné stezky.

Ve čtvrtek 1. 3. 2018 se konala drobná brigáda v rámci historického kroužku Muzea přírody Český ráj, které se zúčastnili 4 členové kadetní setniny. V slunečném, leč mrazivém počasí (-4°C) skupina přejela autobusem do Sedliček, odkud vyrazila směrem k Zebínu, pod nímž se nachází pomník na místě saského obvaziště. Na lokalitě byly odstraněny náletové dřeviny, vyhrabáno listí a pomník byl očištěn kartáčem. U pomníku byla zjištěna 2 relativně čerstvá poškození nápisní strany, způsobená pravděpodobně stělbou ze vzduchovky. Poté se všichni kolem malebně namrzlé Cidliny přesunuli k hrobu saského setníka Fickelscheerera, jehož okolí bylo uklizeno a také byla zkontrolována zastávka NS č. 18. Nakonec proběhla v lokalitě Žabínku úprava keřů, do kterých pomník zarůstá. Jeden habr byl úplně odstraněn, protože rostl před pomníkem. Je otázkou, zda habry na této lokalitě v budoucnu nevykácet úplně.

Brigáda na Žabínku 1. 3. 2018 (foto P. Lazurko)

Dne 22. 3. proběhla další drobná brigáda na Jičínku, které se zúčastnily děti z historického kroužku Muzea přírody Český ráj, které se tentokrát zaměřily na

lokalitu na Prachově. U rakouských pomníků ev. č. 35, 36 a u pruského pomníku bylo odhrabáno listí. Brigáda musela být přerušena kvůli nenadálému intenzivnímu sněžení.

V neděli 8. 4. 2018 se slavily třetí narozeniny Kadetní setniny jičínské pěšího pluku č. 74. Jičínská kadetní setnina se sešla v kostele sv. Jakuba Většího, kde se nacházejí desky se jmény padlých důstojníků 74. pěšího pluku a zde se slova ujal velitel setniny desátník P. Lazurko, který seznámil veřejnost s tradicí kadetní setniny a jejího každoročního setkání v tomto kostele.¹⁾ Pak vojáci pochodovali přes Valdštejnovo náměstí k bývalým kasárnám 74. pěšího pluku, kde kadeti poděkovali četným hostům, kteří neváhali přijet, aby podpořili činnost kadetní setniny (kolegové ze SVH Liberec v uniformách 2. saského mysliveckého praporu, J. Votrubec ze 73. pěšího

Hrabání listí na Prachově
22. 3. 2018 (foto P. Lazurko)

Kadetní setnina jičínské pěšího pluku č. 74,
kostel sv. Jakuba Většího 8. 4. 2018

pluku a D. Koral v uniformě rakouského trénu). Po hodinové přestávce byly v zámeckém parku zahájeny manévry kadetní setniny za účasti široké veřejnosti, při kterých kadeti cvičili základní povely, pohyb ve formaci a zacházení se zbraní. Důraz byl kladen na výcvik náhradních praporečníků, velitelů a poddůstojníků a také na nový výcvik čety a chování setniny při ukázkách. Díky patřičnému úřadu v Jičíně za umožnění vstupu k pamětním deskám v kostele sv. Jakuba Většího a městu Jičín za poskytnutí prostoru v zámeckém parku.

¹⁾ Setnina v roce 2017 absolvovala celkem 32 akcí pro veřejnost, z nichž stojí za zmínku i filmový dokument *Folklorika – Monarchie stále žije*, ve kterém Česká televize zdokumentovala činnost této jediné historické kadetní setniny v ČR. Na počátku roku 2018 setnina pořídila další 4 uniformy. Díky knoflíkům, které zdarma věnoval Martin Tichý, tyto nové uniformy patří k nejménějším replikám, které setnina vlastní. Počet uniform tak stoupl na celkem 24. Také bylo pořízeno 9 čepic „lodiček“ a každý kadet tak má pokrývku hlavy. Setnina měla v roce 2017 celkem 13 členů, na začátku roku 2018 se můžeme pochlubit již 16 aktivními členy.

*Kácení suchého stromu u osária u Kbelnice
9. 4. 2018 (foto D. Koral)*

vedli lehčí úpravy zeleně. Po plánovaném příjezdu oddílu ze severních Čech (J. Náhlovský a D. Koral), vybaveného kvalitní technikou a navyklého pracovat v extrémních podmínkách, byly zahájeny výškové práce a byl odstraněn strom ohrožující památky. Poté byly upraveny větve dalších stromů a keřů u osária.

Dne 21. 4. 2018 proběhla brigáda zaměřená na opravy naučných stezek, při níž bylo očištěno a natřeno 9 stanovišť a další zkontrolovány. Zároveň byl očištěn pomník na Letné od biomasy a byl natřen dřevěný

*Oprava zábradlí pomníku setníka Subeho
u Dílců 21. 4. 2018 (foto P. Skalský)*

V úterý 9. 4. 2018 se uskutečnila plánovaná brigáda Komitétu 1866 v osariu u Kbelnice, zaměřená na úpravu zeleně, a to zejména na likvidaci ztrouchnivělého jasanu. Z Jičínka byli přítomni oba techničtí referenti P. Lazurko a J. Votrubec, kteří postahovali z prostoru osária větve spadlé vlivem větru a pro-

*M. Trakal při údržbě kříže
na Holínském předměstí
21. 4. 2018 (foto P. Skalský)*

kříž na Holínském předměstí, věnovaný 1. pomořanskému granátnickému pluku č. 2. Byla provedena kontrola u pomníků na Luňáčku, kde se betonoval upadlý sloupek a byly sesbírány větve v okolí pomníků. Také byl odstraněn spadlý strom poblíž rybníku Valcha u Železnice, který bránil průchodu po cestě k hornímu kříži. V Dílcích byla upravena trubka, tvořící zábradlí pomníku setníka Subeho, tak, aby nevypadávala z pískovce.

Byly vysekány i náletové dřeviny v Zámezí. Brigády se zúčastnili J. Votrubec, M. Malach, M. Trakal, P. Skalský a Z. Studený.

V sobotu 26. 5. 2018 se v okolí Železnice konaly manévry 18 pěšího pluku z Hradce Králové. Po příjezdu vlakem se uniformovaní příslušníci KVH vydali na pochod za památkami 18. pěšího pluku v okolí města. V prostoru Valchy proběhly manévry, při nichž jednotky cvičily formace ve stejném terénu, v němž kdysi 18. pluk bojoval, a poté se účastníci vlakem přesunuli na královéhradecké bojiště, kde celý program pokračoval v okolí Probluze.

Dne 15. 6. provedl J. Votrubec chemický postřik u pomníků v Jinolicích, na Horce, na Dílcích a v lokalitě pod Zebínem. 16. 6. proběhly oslavy 700 let města Železnice, jichž se zúčastnila i jičínská kadetní setnina, která šla v průvodu a provedla čestnou stráž a pietní akt u pomníků u kostela.

V sobotu 22. 9. 2018 se uskutečnila tradiční vzpomínková akce u příležitosti 152. výročí bitvy u Jičina. Dopolední program se tentokrát odehrával v obci Libuň, kde se historické jednotky shromáždily u hřbitova, odkud vyrazily na pochod k obecnímu úřadu, kde bylo vojsko přivítáno starostkou obce Helenou Červovou. Poté se vojáci přesunuli k faře, ve které byl v roce 1866 lazaret. Zde byl připraven prostor pro ukázkou výcviku rakouské pěchoty a pruských granátníků a na závěr promluvil P. Lazurko o dění v obci v roce 1866. Následně se všichni přesunuli na hřbitov, kde proběhl pietní akt u pomníků vojáků zemřelých ve zdejším lazaretu. Program v Libuni byl zakončen historickou módní přehlídkou u fary. Ve 14.00 hod. se konal pietní akt v Prachovském sedle, při němž zazněly hymny rakouská, pruská a česká a následovalo tradiční společné fotografování účastníků akce. Po kratší technické pauze následovala bitevní ukáзка, v níž historické jednotky připomněly boje prusko-rakouské války v Prachovských skalách. Celý program byl ukončen zapálením svíček u pomníku 1866 v obci Prachov. Dík patří všem historickým jednotkám, které akci v tomto roce podpořily svojí účastí.

Dne 20. 10. 2018 proběhla brigáda, vedená J. Votrubcem a zaměřená na úpravu stromu na hromadném hrobě v Jinolicích u železničního přejezdu, které se zúčastnili P. Skalský, M. Trakal a Z. Studený. Dále se pokračovalo sbíráním ulomených větví u kbelnického osářía a rozsáhlou úpravou živého plotu po obvodu pozemku, přičemž bylo vyřezané dřevo částečně odvezeno a zbytek byl naházen na hromadu k další likvidaci. Byla rovněž odstraněna hromada listů v ro-

*Pietní akt u saského pomníku
v Libuni 22. 9. 2018
(foto P. Lazurko)*

*Podzimní brigáda u kbelnického osária
20. 10. 2018 (foto P. Skalský)*

*J. Votrubec v Jinolicích
u železničního přejezdu 20. 10. 2018
(foto P. Skalský)*

hu osária, shrabaná na jaře občany Kbelnice. Následně byla provedena kontrola pomníků na Luňáčku u Podúlší. Běžný úklid větví spadanych po letních bouřích provedl J. Votrubec u pomníků pod Zebínem a na Hrubé Skále odstranil biomasu v okolí pomníků a ošetřil je izolační pastou bránící zatékání vody. V průběhu brigády bylo zjištěno, že je prasklý ústřední kříž v dolní části hřbitova u osária (trhlina je zatím nepatrná a sotva viditelná). Podobné je to i s křížem na vrcholu pyramidy v Dílcích. Oba kříže byly v minulosti restaurovány. Podle názoru odborníka by mělo jít o prnutí pískovcového materiálu v době letních veder.

9. 11. se jičínská kadetní setnina zúčastnila Dne veteránů v Jičíně, kde provedla pietní akty mimo jiné u pomníků z války 1866.

Sekání trávy v okolí pomníků a zastávek NS na Jičínsku po celý rok zajišťoval M. Malach a to ve velmi dobré kvalitě.

Na závěr bychom rádi poděkovali všem, kteří se v roce 2018 zapojili do činnosti na Jičínsku.

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský

V neděli 7. ledna 2018 osadil technický referent pro oblast severních Čech J. Náhlovský na mnichovohradištském bojišti u pomníku ev. č. 26 kříž s textovou deskou, vytržený ze svého uložení pohybem traktoru v předešlém roce. Město Krásná Lípa podalo 17. ledna, obec Stráž nad Nisou 30. ledna a obec Svijany 31. ledna žádost na Ministerstvo obrany ohledně poskytnutí grantu na opravu pomníků 1866 nacházejících se na pozemcích ve vlastnictví těchto samospráv. Při následném schvalovacím procesu na uvedeném ministerstvu byla žádost schválena pouze pro Svijany. Zbývající dvě uvedené samosprávy obdržely negativní závěr s odůvodněním, že je „nedostatek financí“.

V pátek 16. března proběhla na Magistrátu Jablonce nad Nisou schůzka týkající se obnovy pamětní desky, připomínající padlé jablonecké občany ve válečných letech 1849 a 1866. Původní deska byla v roce 1905 umístěna v kostele sv. Anny, ale bohužel události po skončení 2. světové války a hlavně pozdější odstranění veškerého inventáře znamenalo patrně také zánik této památky. První myšlenku, obnovit desku, jsem přednesl odpovědným pracovníkům Magistrátu Jablonce nad Nisou v roce 2017 při setkáních v rámci kontrolních dnů během nákladné opravy pomníku C. G. Pählkeho v Jablonci n. N. – Kokoníně. Ovšem ještě dřív, než došlo ke svolání výše uvedeného setkání, muselo z mé strany dojít k opakovanému předložení důkazů o její existenci a tím potvrzení, že se jedná o historický objekt, vzniklý dokonce ještě před rokem 1918.

Jako v letech minulých, tak i v roce 2018 byla první jarní brigáda zaměřena na kuřívodském bojišti hlavně na sběr odpadků podél silnice E268 a znamenala zahájení pracovních aktivit na severu Čech. Celkový počet naplněných 12 pytlů v sobotu 7. dubna

Nátěr stojanu informačního panelu v Ploužnici 4. 5. 2018

Náměstek primátora Lukáš Pleticha při pietním aktu u pomníku C. G. Pählkeho v Jablonci n. N. – Kokoníně (foto J. Veselá)

nedosáhl tak vysokého množství, jako v předcházejících letech. Vysvětlení lze možná najít ve skutečnosti, že v létě roku 2017 byla tato komunikace na několik týdnů uzavřena. Hned následující pondělí se uskutečnil ve spolupráci s kolegy z jičínského bojiště zásah na dřevinách, nacházejících se na ploše osáří u Kbelnice. Dne 4. května došlo k nátěru dřevěných konstrukcí a kotvících železných traverz stojanů naučných tabulí k roku 1866 v Mimoni, Ploužnici a v Kuřívodech u kostela sv. Havla. V sobotu 26. května byla celá brigádní činnost věnovaná sekání trávy na bojišti u Kuřívod u pomníků ev. č. 1, 2, 3, 6, 7, 10 – 13 a pomníků u Mnichova Hradiště ev. č. 1 – 5, 10 – 21, 26, 27, 32 a 35.

Schůzka 4. června na Magistrátu Jablonce nad Nisou znamenala dojednání konkrétnějšího časového plánu a zajištění organi-

začních věcí, související se sobotou 23. června. Tento den dopoledne proběhl v Kokoníně u pomníku ev. č. 19 Carla Gustava Pählkeho z pruského 4. magdeburského pěšího pluku č. 67 pietní akt k uctění jeho památky. Datum nebylo vybráno náhodou, protože 23. června 1912 se u stejného pomníku konala velká slavnost pod patronací Vojenského veteránského spolku v Kokoníně za účasti několika dalších vojenských veteránských a řady civilních spolků, široké veřejnosti a rovněž deputace pruského pěšího pluku č. 67, který měl tehdy posádku v německých Métách. Stejně jako před 106 lety, nemohli při vzpomínce na jmenovaného vojáka zůstat opomenuti ani kokonínští občané Johann Hübner a Johann Schöffel, padlí v roce 1866 v řadách císařsko-královské armády, jejichž jména byla na Pählkeho pomník dodatečně vytesána. Odpolední čas slavnostní soboty vyplnila přednáška *Jablonec nad Nisou v roce 1866*, která zároveň předznamenala vernisáž výstavy *Via Belli 1866* v jabloneckém Eurocentru, která zde byla umístěna do 31. srpna 2018. Na tomto místě bych chtěl alespoň zmínit dva body přednášky. Tím prvním se stalo obsazení města a blízkých lokalit pruskou 7. pěší divizí, respektive nejprve jejím předvojem, do kterého byl také zařazen fyzilírský prapor pěšího pluku č. 67, v jehož jedné setnině Pählke sloužil. Druhým bodem se stala osoba Adolfa Bendy, který narukoval ke 4. praporu mladoboleslavského pěšího pluku č. 36. Stal se tak ve válečném roce 1866 součástí posádky pevnosti Josefov a zúčastnil se bitvy u České Skalice, ale hlavně v roce 1877 vydal první jabloneckou vlastivědu *Geschichte der Stadt Gablonz und ihrer Umgebung*. Pro některé zasvěcenější posluchače Benda nebyl neznámý, např. svojí profesí rytce skla, ale již neměli tušení o jeho působení ve válce proti Prusku před 152 lety.

Nejdůležitější etapou brigády ve svátek 5. července se v Březině stala demontáž pomníku ev. č. 55, která proběhla bez použití zvedacího zařízení. Následující práce spočívaly v rozebrání skromných zbytků přilehlého obrubníku a po vytýčení nového ohraničení došlo k vybetonování jeho základu a stejně tak základu pod vlastní pomník. Další aktivity brigádníků v tomto dni byly soustředěny na sekání trávy na bojišti u Mnichova Hradiště u pomníku ev. č. 1, 10 – 15, 43 a 44. V sobotu 21. července

proběhla u březinského pomníku brigáda zaměřená v první fázi na osazení pískovcových kamenů tvořících většinu z celkové délky obrubníku, při které mohl být využit pouze zlomek dochovaných kamenů. Bohužel při jeho rozebírání v předcházející brigádě bylo zjištěno, že některé z původních kusů jsou silně narušené povětrnostními vlivy, takže se drolily doslova pod rukama a musely být nahrazeny novými. Druhou fází této brigády vyplnilo osazení spodního dílu pomníku na vyzrálý základ a osazení vrchního dílu pomníku, tvořícího pohledově dvě odlišné tvarové části, ovšem vyrobené z jednoho celku kamene,

*Demontáž pomníku ev. č. 55 v Březině
5. 7. 2018 (foto D. Koral)*

Osazení obrubníku u pomníku ev. č. 55
v Březině 21. 7. 2018 (foto D. Koral)

Spárování obrubníkových kamenů
u téhož pomníku (foto J. Náhlavský)

Z odhalení desky v Jablonci nad Nisou
21. 9. 2018 (foto P. Lazurko)

Nisou, kterým se stalo osudné polní tažení proti uherské revoluci v roce 1849 a proti Itálii v roce 1866. Na základě jednání z 16. března deska našla svoje nové umístění na venkovní stěně kostela sv. Anny z důvodu celoroční dostupnosti pro obyvatele a návštěvníky města. Kostel již několik let neplní svoji původní funkci a v současné době slouží jako výstavní a koncertní prostor, takže se jeho dveře odemykají pouze na časově omezenou

což se samozřejmě projevilo na jeho hmotnosti při ručním zvedání bez použití nějaké techniky. Po opětovném sestavení mohly být provedeny odborné práce, včetně opravy a zvýraznění textu pomníku. Dokončení celého obvodu obrubníku proběhlo při brigádě 8. září a zbytek dne vyplnilo sekání trávy na mnichovohradištském bojišti u pomníku ev. č. 44, 46, 47, 51 a 52.

Velmi významný den pro severočeskou lokalitu znamenal pátek 21. září, kdy proběhlo slavnostní odhalení a požehnání obnovené desky, věnované obyvatelům Jablonce nad

Sekání trávy u pomníku ev. č. 39
u Svijan-Podolí 20. 10. 2018
(foto D. Koral)

otevřací dobu. V generálním katalogu pomníků 1866 na Liberecku obdržela deska ev. č. 41.

Dne 20. října byly v Přepěších nad souborem pomníků ev. č. 31 – 33 ořezány větve blízkých stromů a rovněž sestřiženy výhonky břečťanu, obrůstající základové stupně. Ve stejný den proběhlo sekání trávy ve Svijanech-Podolí u pomníku ev. č. 39 a na bojišti u Mnichova Hradiště u pomníků ev. č. 1, 2, 3, 6, 9, 35, 41 a 42. Zakončením brigády se stalo zhotovení nového základu pod pomníky ev. č. 28 a 29 na tomto bojišti, aniž by muselo dojít k jejich demontáži. Posledním větším brigádním dnem v severních Čechách byla sobota 17. listopadu, která se nesla na mnichovohradištském bojišti v duchu hrabání listí a sekání trávy u pomníků ev. č. 1, 17 – 21, 26, 27, 32 a 33. Podle časových možností jsem některým samosprávám předal civilní stuhu a knihu *130 let Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 (1888–2018)*. Z důvodu jejich vyššího počtu v regionu severních Čech a určitého vyčkávání na výsledky podzimních obecních voleb bude předání dokončeno v roce 2019.

Příprava terénu a výroba základu u pomníků ev. č. 28 a 29 u Kláštera Hradiště n. J. 20. 10. 2018 (foto D. Koral)

P. Hradil při čištění jednoho z pomníků u Tovačova 20. 6. 2018 (foto J. Synek)

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska Jiří Synek

Brigádnická činnost se v roce 2018 zaměřila především na bojiště u Tovačova. Dne 20. června 2018 očistili P. Hradil, V. Hradil, J. Jemelka a J. Synek sedm pomníků (ev. č. 2 – 8) tlakovou vodou od nečistot a upravili jejich okolí. 24. července byly tyto očištěné památky ošetřeny hydrofobizačním prostředkem Repesil. Této brigády se zúčastnili V. Hradil, J. Jemelka, J. Synek a také pan L. Novák z Tovačova.

V. Hradil, L. Novák a J. Jemelka
po hydrofobizaci pomníků u Tovačova
24. 7. 2018 (foto J. Synek)

Účastníci brigády v Olomouci – Neředíně
22. 9. 2018 (foto Z. Junová)

V sobotu 22. září 2018 se na hřbitově v Olomouci – Neředíně uskutečnila brigáda zaměřená na očištění hrobu účastníka námořní bitvy u ostrova Vis (20. 7. 1866) rakouského kontradmirála Josefa rytíře von Lehnerta (1841-1896) od břechtanu a menších náletových dřevin. Očištěna byla také hrobka viceadmirála Karla Löflera (1860-1931). Brigády se zúčastnili za Komitét 1866 V. Hradil, J. Jemelka a Z. Otruba a za 27. prapor polních myslivců Jan Březina, Jan Juna a Zdena Junová.

V průběhu roku provedl J. Synek pravidelnou údržbu cholerového pomníku u Křenovic (ev. č. 59), pomníku na pruském choleroém hřbitově v Mikulově, hrobu generálporučíka Clausewitze v Čejči (ev. č. 26), kříže u Čechůvek (ev. č. 11) a hrobu dvou pruských gardových dragounů v Tišnově (ev. č. 31). Údržbu pomníků v okolí Přerova (Dluhonice, Rokytnice) provedl také V. Hradil.

V sobotu 14. července 2018 se v Dubu nad Moravou konala pietní vzpomínka na vojáky padlé v roce 1866 v okolí obce. Akce organizované J. Synkem se zúčastnili představitelé Dubu (starosta městyse I. Čečman, místostarosta L. Vaňák a členové rady P. Piňos a K. Lón), farář J. Kornek, který pronesl krátkou modlitbu za padlé vojáky, 5 členů Komitétu 1866, 5 příslušníků klubů vojenské historie a 20 návštěvníků. Na závěr byly J. Synkem a J. Jemelkou jako poděkování za dosavadní spolupráci předány stuhy, vydané u příležitosti 130. výročí založení Komitétu 1866, a knižní dary starostovi I. Čečmanovi a bývalému starostovi J. Bartoškoví.

Pietní akt v Dubu 14. 7. 2018 (foto Z. Junová)

Po pietním setkání v Dubu následovala již 22. vycházka po bojišti u Tovačova, v rámci které J. Synek a J. Jemelka provedli 49 návštěvníků po nejzajímavějších místech této lokality a seznámili je s příčinami a průběhem války roku 1866 a tovačovské srážky z 15. července 1866. I zde byla oceněna dosavadní spolupráce při opravách památek nebo popularizaci událostí války roku 1866 a pamětní stuhu spolu s knižními dary byly předány kastelánce tovačovského zámku K. Zajícové a panu L. Novákovi. Děkovný dekret byl udělen fotografu panu K. Novotnému. Starostovi Tovačova L. Bouchalovi byly stuha a knihy z produkce Komitétu 1866 předány v náhradním termínu, neboť na vycházce nebyl přítomen. Vycházky se zúčastnilo 7 členů našeho spolku a doprovod tvořili 4 vojáci v dobových uniformách 27. praporu polních myslivců a pěšího pluku č. 8.

V sobotu 21. července 2018 se Jiří Jemelka zúčastnil v Širokém Brodu nedaleko Písečné u Jeseníku slavnostního odhalení kříže na místě, kde padl 22. června 1866 první rakouský voják – husar 6. husarského pluku Franz Szököcs. 17. května J. Jemelka provedl po části bojiště u Tovačova zájezd turistů ze Vsetína a seznámil je se zdejšími událostmi z července 1866.

Statutární město Opava uspělo v roce 2018 s opakovanou žádostí o dotaci z Ministerstva obrany ČR (celková částka 310 000 Kč, spoluúčast města Opavy 78 000 Kč) na opravu hrobu setníka Paumgartena (ev. č. 36).

V závěru roku obec Věrovný upravila kříž na památku vojáků padlých v obci v roce 1866, stojící na místním hřbitově (ev. č. 9), a také došlo k opravě omítky hřbitovní kaple, při níž byl zatřen nápis 15. VII. 1866 vedle zazděného rakouského granátu. J. Synek kontaktoval starostu obce, který přislíbil obnovení tohoto nápisu.

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy **Jiří Hanuš**

Dne 11. 5. 2018 byl v Rudolticích po celkové rekonstrukci odhalen kříž (OC113), věnovaný dvěma pruským husarům H. Reichovi a R. Flexovi. O důstojný průběh se postaral historický klub Závaš v čele s Miloslavem Štrychem. Po ukončení pietního aktu v Rudolticích odjela většina přítomných do Lanškrouna. Tam u pomníku padlých byli pietně připomenuti vojáci, kteří zemřeli v okolí města a byli zde pochováni.

Ve druhé polovině roku byla rovněž usazena replika zaniklého kříže na bývalém vojenském hřbitově na Po-
hořelci v Praze (OC101).

O obnovu těchto památek se usilovalo několik let. Obě byly prakticky před zánikem, a tak jejich obnova těší dvojnásob. Nedostatky na kříži v Praze by měly být časem odstraněny.

Pietní akt v Lanškrouně 11. 5. 2018 (foto J. Hanuš)

*J. Hanuš při čištění hrobu rakouského setníka
A. Oberbachera na Olšanech 22. 9. 2019*

*Hrob rakouského
generálmajora Weisse
v Praze (foto J. Hanuš)*

Rovněž došlo k opravě kříže ve Vysokém Mýtě. Kříž, který je věnován tragicky zemřelému Eduardu Meyerovi, starostovi z Červené Vody, byl poškozen nárazem automobilu, ke kterému došlo v dubnu loňského roku.

Dne 4. 9. jsem navštívil Nový Bydžov, abych zde pátral po doposud neznámém hrobě rakouského vojáka. Při té příležitosti jsem pokračoval v čištění pískovcové desky, která by měla hrob označovat.

Následovala návštěva Olšanských hřbitovů 22. 9. Kromě dokumentace památek pro generální katalog, věnovaných účastníkům válečných událostí v roce 1866, jsem očistil hroby generálmajora Franze Kolbe v. Frankenfeld (OC188), generálmajora Philipa von Weisse (OC189), generálmajora Bernharda Mählera von Mählersheim (OC191) a plukovníka Josefa Harrera (OC194). Kromě těchto se GK rozrostl o hroby majora Josefa Benoita de Limonet (OC190), setníka Emanuela Ungera (OC195) a zvěrolékaře 2. třídy Wenzela Exnera (OC196).

Mimo to jsem do GK zapsal díky informacím Vladimíra Bružeňáka zaniklé pomníky padlým v Kraslicích (OC183), Kynšperku nad Ohří (OC184), Přebuzi (OC185) a Nové Vsi (OC186).

Poslední letošní návštěvu za památkami z roku 1866 jsem 19. 12. věnoval další registraci a úpravě památek na Olšanských hřbitovech.

V jarních měsících došlo během zemních prací k narušení hrobu obětí z války v roce 1866 (OC127) u kostela sv. Jiří v obci Vápno nedaleko Chlumce nad Cidlinou. Na vše dohlíželi archeologové z muzea v Pardubicích.

Po dokončení opravy pomníku v Rudolticích se s úsilím sobě vlastním pustili členové historického klubu Závís do dalšího pátrání, a to konkrétně v Brněnci – Chrasťové Lhotě. Nejen, že se jim podařilo získat nové upřesňující informace o památce věnované pruskému vojákovi Aloisi Kargerovi od 8. východopruského pěšího pluku č. 45, ale v současné době se snaží o uvedení památky do takřka původní podoby.

Krátce před koncem roku jsem upozornil městské úřady v Přelouči a Roudnici nad Labem na možnost zažádat si u MO o dotaci na opravu pomníků nacházejících se na jejich území.

Za úpravu památek během roku 2018 v okolí svých bydlišť, či pomoc při práci na GK patří velký dík jednak členům předsednictva, tak i Petru Megalovi a Ivanu Stolínovi, Zdeňku Studenému, stejně jako Zdeňku Pátkovi a Petře Šolcové.

POŘÁDÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

V roce 2018 Komitét 1866 pořádal nebo se podílel na následujících stěžejních akcích:

26. 5. 2018 – Odhalení pomníku E. Sperlicha – u Spáleného mlýna nedaleko od Račic nad Trotinou byl odhalen opravený pomník pruského poručíka Emila Sperlicha od 3. dolnoslezského pěšího pluku č. 50. Odhalení památky, které organizoval Komitét 1866 spolu s Gardou města Hradce Králové, se zúčastnilo 13 vojáků v pruských uniformách (příslušníci Gardy města Hradce Králové a KVH Předměřice nad Labem), 9 členů Komitétu 1866 a 22 diváků. Součástí akce byly projevy předsedy Komitétu 1866 M. Suchého a ředitele projektu vzpomínkových akcí Königgrätz 1866 R. Balcárka a čestná salva uniformované jednotky.

9. 6. 2018 – Rozsvícení Svíb – již 12. ročník Čistěveského putování za myslivcem, aneb rozsvícení Svíb, které se zúčastnilo velké množství návštěvníků, uspořádal za podpory Komitétu 1866, obcí Benátky, Hoříněves, Máslojedy a Věstary Muzejní historický klub Záviš Svitavy a Šbor dobrovolných hasičů Čistěves. Akci, jejímž smyslem je uctění památky padlých vojáků rozsvícením světél u všech hrobů a pomníků ve svíbském lese, vedl M. Štrych. Již tradičně byla zakončena půlnočním troubením večerky a čestnou salvou, o kterou se postarali členové historického c. k. řadového pěšího pluku č. 18.

23. 6. 2018 – Jablonec nad Nisou – Kokonín – pietní akt v Jablonci nad Nisou – Kokoníně k uctění památky Carla Gustava Pählkeho z pruského 4. magdeburského pěšího pluku č. 67, jehož pomník prošel v roce 2017 nákladnou opravou. Následovala přednáška v jabloneckém Eurocentru a otevření výstavy Via Belli. Zástupce magistrátu náměstek primátora L. Pleticha obdržel od Komitétu 1866 děkovní dekret a pozlacenou verzi medaile ke 150. výročí války roku 1866 jako poděkování za zajištění opravy pomníku v Kokoníně. Akci zorganizoval Komitét 1866 (především technický referent J. Náhlovský) a město Jablonec nad Nisou.

23. 6. 2018 – Spící lev u České Skalice – završením náročné opravy pomníku Spícího lva v Dubenské bažantnici, na které se podílelo město Česká Skalice, Komitét 1866, obec Provodov-Šonov a Královéhradecký kraj a zároveň připomínkou 150. výročí zřízení této památky byla slavnostní akce pořádaná městem Česká Skalice a členy 5. praporu polních myslivců. Po znovuvyvěšení opraveného pomníku byl připraven bohatý celodenní program, který vyvrcholil bitevní ukázkou na téma boje rakouské armády proti pruské přesile v lese Dubno. Jako projev uznání městu Česká Skalice byl předán starostovi M. Staňkovi sádrový model pomníku, vytvořený sochařkou P. Szabovou, a pamětní stuha Komitétu 1866. Potřebné zázemí pro opravu pomníku a výraznou pomoc s přípravou akce poskytla farma Dubno. Na její realizaci se dále podíleli pracovníci městského úřadu, informačního centra a zástupci Komitétu 1866, především technický referent T. Vondryška.

150 let SPÍCÍHO · L · V · A ·

nejvýznamnějšího pomníku na Českoskalicku
věnovaného obětem prusko-rakouské války

Sobota 23. června 2018

ČESKÁ SKALICE, PŘÍRODNÍ REZERVACE DUBNO

152. výročí bitvy U ČESKÉ SKALICE 1866

◆◆◆◆◆ BOHATÝ CELODENNÍ PROGRAM ◆◆◆◆◆

9:00 bohoslužba za padlé – v kostele Nanebevzetí Panny Marie v České Skalici

10:00 vernisáž výstavy Bitva u České Skalice – v Regionálním informačním centru

PROGRAM V PŘÍRODNÍ REZERVACI DUBNO

10:00–15:00 komentované prohlídky v přírodní rezervaci Dubno

11:00 otevření tzv. čestného dvora v přírodní rezervaci Dubno

13:00 koncert vojenské hudby 13:30 ukázka jezdeckva

14:00 slavnostní odhalení pomníku Spicíchůva lva po rekonstrukci

15:00 bitevní ukázka, koncert Tomy Opočno aj. (po skončení bitevní ukázky)

KYVADLOVÁ DOPRAVA Z ČESKÉ SKALICE ◆ OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO

UKÁZKA
VOJENSKÉHO
LEŽENÍ,
STŘELNICE,
ZOOKOUTEK
A DALŠÍ
PROGRAM
PRO CELOU
RODINU

Bližší informace na: www.ceskaskalice.cz, tel. 491 453 870, nebo e-mallem: infocentrum@ceskaskalice.cz

Záštítu nad akcí převzal Ing. Aleš Cabícar, náměstek hejtmana Královéhradeckého kraje

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva kultury

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva regionálního rozvoje

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva zemědělství

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva práce a sociálních věcí

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva zdravotnictví

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva životního prostředí

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva obrany

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Podpora ze státního rozpočtu ČR prostřednictvím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

Plakát ke vzpomínkové akci ke 152. výročí bitvy u České Skalice

30. 6. 2018 – Chlum – u příležitosti 152. výročí prusko-rakouské války roku 1866 se na Chlumu konala rozsáhlá vzpomínková akce, které se zúčastnilo přibližně 8000 návštěvníků. V 11 hodin byl zahájen pietní akt u pomníku Baterie mrtvých, připomínající oběti bitvy u Hradce Králové, kterého se mimo jiné zúčastnili starosta Všeštar M. Derner, hejtmán Královéhradeckého kraje J. Štěpán, náměstkyně hejtmana M. Berdychová, náměstek primátora města Hradec Králové J. Vedlič, poslanec Evropského parlamentu T. Zdechovský, ředitel Muzea východních Čech P. Grulich, ředitel krajského vojenského ředitelství plk. K. Filip, starostka obce Máslojedy B. Karešová, herec V. Vydra, ředitel projektu vzpomínkových akcí Königgrätz 1866 R. Balcárek, zástupci rakouského rytířského řádu Ferdinandus Orden 1561 a předseda Komitétu 1866 M. Suchý. V rámci piety byla M. Suchým pozvaným hostům předána pamětní stuha ke 130. výročí založení spolku jako poděkování za spolupráci při péči a ochraně památek z války roku 1866. V odpoledních hodinách byla v rámci projektu Königgrätz 1866 uspořádána rozsáhlá bitevní scéna, nazvaná „Osudová chyba“ na motivy skutečných událostí na královéhradeckém bojišti, které se zúčastnilo 480 uniformovaných příslušníků klubů vojenské historie. Na jejím konci předal M. Suchý zúčastněným vojenským jednotkám pamětní stuhu jako poděkování za spolupráci při popularizaci historických událostí z prusko-rakouské války.

3. 7. 2018 – Mše v kostele na Chlumu a odhalení desky dvou pruských důstojníků – v kostele Proměnění Páně na Chlumu se konala mše za vojáky zemřelé v bitvě u Hradce Králové. Před mší byla na hřbitově u kostela odhalena replika desky dvou pruských důstojníků (ev. č. 262), která byla poškozena v průběhu 1. poloviny 20. století a následně byla ztracena. Tato deska byla obnovena díky spolupráci Komitétu 1866 a R. Balcárka, ředitele vzpomínkových akcí Königgrätz 1866. Slavnostního odhalení obnovené památky se kromě zástupců Komitétu 1866 zúčastnili také uniformovaní příslušníci Gardy města Hradce Králové a pěšího pluku č. 18.

14. 7. 2018 – Pietní akt v Dubu nad Moravou a vycházka po bojišti u Tovačova – tradiční vycházka po největším moravském bojišti, pořádaná městem Tovačov a Komitétem 1866 a vedená J. Synkem a J. Jemelkou. Při ní se návštěvníci seznámili s průběhem bojů na Tovačovsku a Přerovsku a zhlédli památky, připomínající tuto událost. U pomníku pruského podplukovníka Behra byla položena kytice a zavzpomínáno na vojáky padlé na okolních polích. Akci předcházela pietní akt na náměstí v Dubu nad Moravou, kde zástupci městyse položili věnec ke kříži připomínajícímu oběti válečného roku 1866. V rámci těchto dvou akcí byli pamětní stuhou Komitétu 1866 a knižními dary oceněni starosta Dubu I. Čechman, bývalý starosta této obce J. Bartošek, starosta Tovačova L. Bouchal, kastelánka tovačovského zámku K. Zajícová, pan L. Novák a děkovným dekretem pan K. Novotný.

1. 9. 2018 – Jan Nepomuk Steinský v Dohalicích – vzpomínková akce pořádaná za deštivého počasí Komitétem 1866 ve spolupráci s obcí Dohalice u příležitosti 130. výročí založení prvního spolku, systematicky pečujícího o památky z prusko-rakouské války – Komitétu pro udržování pomníků na bojišti Královéhradeckém, Janem Nepomukem Steinským 2. prosince 1888. Po přednášce v místní sokolovně o Otcích památek z války roku 1866 J. N. Steinském byla

Předseda Komitétu 1866 Miroslav Suchý a vojáci c.k. pěšího pluku č. 18 u pomníku Knebelovy brigády v Dohalicích (foto J. Synek, 1. 9. 2018)

pokřtěna nová kniha s názvem *130 let Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 (1888-2018)*. Vrcholem dne bylo odhalení pamětní desky z černého kamene se zlaceným nápisem a medailonem, věnované Janu Nepomuku Steinskému, na domě čp. 23 v Dohalicích, za hojně účasti zástupců okolních obcí i veřejnosti. Následovalo ocenění některých členů spolku za dlouhodobou brigádnickou činnost a další spolkovou práci. Celá vzpomínková akce byla zakončena krátkou bitevní ukázkou, představující střet předních hlídek obou zneprátených

stran v bitvě u Hradce Králové, která se uskutečnila na louce za špýcharem v Dohalicích.

21. 9. 2018 – Odhalení desky v Jablonci nad Nisou – zástupci města Jablonec nad Nisou slavnostně odhalili pamětní desku na kostele sv. Anny, věnovanou občanům města padlým v roce 1849 a 1866. K obnově původní desky z roku 1905, která zanikla po roce 1945, došlo z iniciativy technického referenta J. Náhlovského.

22. 9. 2018 – 152. výročí bitvy u Jičína – tradiční vzpomínková akce u příležitosti 152. výročí bitvy u Jičína se v dopoledních hodinách konala v obci Libuň, kde uniformovaní členové klubů vojenské historie uspořádali krátký pochod obcí a ukázkou výcviku u místní fary. Po seznámení veřejnosti s děním v obci a okolí v roce 1866 organizátorem akce P. Lazurkem následovala krátká bitevní ukáзка. Pak byl uspořádán pietní akt u pomníku vojáků, kteří zemřeli ve zdejším lazaretu. Odpolední část programu byla zahájena pietním aktem u pomníku v Prachovském sedle a po něm následovala bitevní ukáзка, nazvaná „*Jak se bojovalo v Prachovském sedle*“. Večer se ještě konala vycházka vojáků v uniformách po Prachově, při níž byly zapáleny svíčky u pomníku v okolí.

22. 12. 2018 – odhalení kříže v lese Dubno – kříž na hrobě vojáků západopruského fyzilírského pluku č. 37 byl slavnostně odhalen na Bathildině loučce v lese Dubno u České Skalice.

*Z pietního aktu v Libuni
22. 9. 2018
(foto P. Lazurko)*

Útok rakouské pěchoty, Libuň 22. 9. 2018
(foto P. Lazurko)

Někteří účastníci akce v lese Dubno
22. 12. 2018

Po odhalení pomníku organizovaném technickým referentem T. Vondryskou následovala vycházka k dalším vojenským památkám, nacházejícím se v tomto lese.

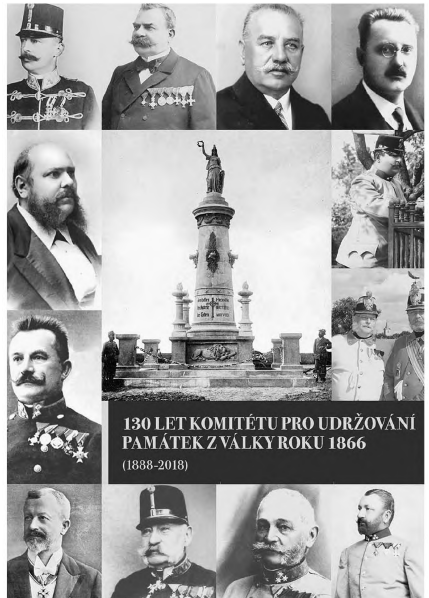
O akcích lokálního charakteru se zmiňují ve svých zprávách příslušní techničtí referenti.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Náš spolek v roce 2018 vydal publikaci *130 let Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 (1888-2018)* autorského kolektivu M. Barus, V. Grof, M. Holas, Z. Jánský, V. Kessler, J. Matoušek, J. Náhlovský, J. Synek, J. Šrámek a T. Vondryska. Kniha přibližuje historii organizované péče o památky z prusko-rakouské války od založení lokálních spolků na jednotlivých bojištích, přes období existence Ústředního spolku pro udržování válečných pomníků z roku 1866 v Čechách až po obnovení Komitétu 1866 a jeho činnost do roku 2018.

V uplynulém roce vyšla opět dvě čísla spolkového časopisu *Bellum 1866*. První z nich bylo věnováno především spolkovým záležitostem, ale obsahovalo také články o odhalení pomníku pěšího pluku č. 8 u Horního Přímu a o Alfonsu Dubsském z Třebomyslic. Obsahovalo také popis událostí roku 1866 v moravské obci Kyselovice nebo přehled literatury s tematikou prusko-rakouské války, vydané v roce 2017.

Ve druhém čísle byly publikovány články o srážce u Prasku 2. 7. 1866, o Robertu Abelem, o pomníku Wilhelma

prince zu Schaumburg-Lippe na Chlumu nebo o choleře v Bílovicích u Uherského Hradiště. Součástí byla také rozsáhlá studie mapující osudy Viktorina prince Windisch-Graetze nebo zpráva o opravě pomníku Spícího lva u České Skalice.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

P. Lazaruko při vycházce po městě Jičíně

financována v rámci prodloužených víkendů ve městě Jičíně a vycházky se konaly vždy v podvečer každé pondělí od 18. června do 3. září.

Dne 18. srpna 2018 se v den narozenin císaře Františka Josefa I. na Prachově konala tradiční vycházka do Prachovských skal s názvem „Kudy prošel císařpán“. Akce se pravidelně účastní i příslušníci tradičních historických jednotek, a to zejména z období 1866. Byli přítomni jičínská kadetní 74. pěšího pluku, rakouští dělostřelci i trén. K vidění byly i saské uniformy od 2. mysliveckého praporu. Zúčastnili se také vojáci od 94. pěšího pluku z období 1. světové války. Celou akci provázely přítomné v uniformě setníka rakouského mysliveckého praporu č. 14 P. Lazaruko.

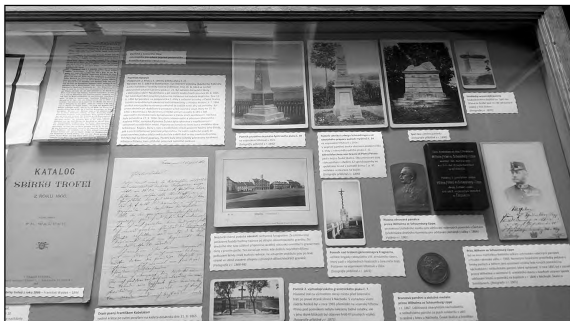

Z akce Kudy prošel císařpán 18. 8. 2018

Další vycházky po bojových válkách roku 1866 byly uspořádány T. Vondryskou u České Skalice, V. Grofem u Trutnova nebo J. Šynkem u Tovačova.

Putovní výstava Via Belli 1866 byla od 23. 6. do 31. 8. 2018 umístěna v Eurocentru v Jablonci nad Nisou. Odtud byla převezena do Josefova, kde setrvala do konce roku.

V informačním centru v České Skalici byla od 23. 6. 2018 umístěna výstava *Střípky z bitvy u České Skalice a Svoňšťan* ze soukromé sbírky T. Vondrysky, ve které byla veřejnosti představena řada zajímavých dokumentů a fotografií.

Z výstavy v informačním centru v České Skalici
23. 6. 2018 (foto T. Vondryska)

V průběhu listopadu 2018 se ve sklepení domu U Špuláků na Velkém náměstí v Hradci Králové konala výstava *1866 – poklady soukromých sbírek*, ve které byly představeny exponáty od soukromých sběratelů, ale i z depozitářů Muzea východních Čech. Výstavu pořádala Garda města Hradce Králové a na její přípravě se podíleli i členové Komitétu 1866.

Byla také uspořádána řada přednášek pro širokou veřejnost, například:

- 10. dubna 2018 proběhla v sále pivovaru Lindr ve Mžanech přednáška P. Lazurka a M. Suchého na téma *Fakta, nejčastější mýty a omyly prusko-rakouské války 1866*.
- 23. června 2018 přednáška J. Náhlovského a P. Lazurka v Eurocentru v Jablonci nad Nisou na téma *Jablonec nad Nisou a rok 1866*.
- 6. července 2018 vystoupil J. Kozák v Přepychách a Pohoří s přednáškami o sedmileté válce, srážce u Přepych 16. července 1758 a generálu Laudonovi, při kterých prezentoval i válku 1866 ve východních Čechách a propagaci Komitétu 1866. 7. července se M. Suchý svým projevem účastnil v Přepychách odhalení dřevěných soch pruského krále Friedricha II. a rakouského generála Laudona.
- 26. dubna 2018 přednáška J. Šrámka *Proměna bojiště prusko-rakouské války v památkovou oblast* ve Studijní a vědecké knihovně v Hradci Králové.
- 18. května 2018 přednáška J. Šrámka *Druhý život jezdecké srážky u Střezetici z 3. července 1866* při příležitosti Královéhradecké muzejní noci 2018 v Muzeu války 1866 na Chlumu.
- 1. září 2018 přednáška J. Šrámka *Jan Nepomuk Steinský a péče o památky z války roku 1866* v obci Dohalice.
- 6. prosince 2018 přednáška J. Šrámka *Vznik památkové oblasti na bývalém bojišti u Hradce Králové z roku 1866* v rámci Univerzity volného času v Hradci Králové.
- série přednášek v listopadu 2018 v rámci výstavy 1866: *Poklady soukromých sbírek* (J. Šrámek, P. Lazurka, R. Balcárek).
- 12. listopadu 2018 přednáška P. Lazurka *Bitva u Jičína* v rámci týdne vzdělávání dospělých na Úřadě práce v Jičíně.

Členové Komitétu 1866 se ve dnech 17. – 21. září 2018 zúčastnili 50. mezinárodní konference archeologie středověku, konané na státním zámku Valtice, kde přednesli následující referáty:

- P. Hejhal – M. Holas – „Nedestruktivní průzkum polních opevnění z bitvy u Hradce Králové, 3. července 1866“
- P. Dmoušský – P. Hejhal – L. Rytíř – E. Schimerová – „Polní opevnění u Jaroměře za války o bavorské dědictví (1778-1779). Obrana strategického prostoru na soutoku Labe, Metuje a Úpy před stavbou pevnosti Ples/Josefov“
- L. Procházka – „Nedestruktivní průzkum vojenských polních opevnění z 18. století v Broumovském výběžku“

Dne 6. června 2018 zazněl na konferenci Morava v době převratů a změn 1848-1918, pořádané v Kroměříži, referát M. Svobody s názvem „Příčiny, průběh a následky epidemie cholery na Moravě v roce 1866“.

M. Holas spolu s V. Kesslerem vystoupili také na mezinárodní konferenci „Military and Postmilitary Landscapes“, pořádané ve dnech 14. a 15. února 2018 Historical Geography Research Centre ve spolupráci s historickým ústavem AV ČR a Přírodovědeckou fakultou UK v Praze s příspěvkem „The Voice from the Stone. Past and Present of the Battlefield of Königgrätz“, ve kterém shrnuli nové archeologické prameny k válce roku 1866.

J. Šrámek také vystoupil v pořadu Slovenské televize *Svet v obrazoch* na téma prusko-rakouské války roku 1866 a představil expozici Muzea války 1866 na Chlumu. Taktéž představil areál bojiště z roku 1866 na Chlumu v pořadu Českého rozhlasu Hradec Králové *Tip na výlet*.

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2018 se konalo šest zasedání předsednictva, která se uskutečnila v termínech 20. ledna (radnice na Velkém náměstí, Hradec Králové), 10. února (MVČ), 10. března (MVČ), 1. září (sokolovna Dohalice), 13. října (OÚ Máslojedy) a 8. prosince (restaurace V Konárně, Věkoše).

14. dubna 2018 se ve Střezeticích v hostinci U dvou lip konala 42. valná hromada a 3. listopadu 2018 proběhla na obecním úřadě Máslojedy 43. valná hromada (zápisy budou otištěny v časopise *Bellum 1866*).

4. srpna 2018 zorganizoval M. Barus spolkové setkání členů Komitétu 1866 na Olšanech v Praze, které bylo zahájeno položením věnce u hrobu J. N. Steinského. Následovala prohlídka hřbitovů a návštěva hrobů generálů Červinky, Litzelhofena, Philipoviče a Friedberga-Mírohorského, setníka I. Wagnera, malíře R. Ottenfelda, spisovatelů S. Hellera a K. Šabiny a prvního spolkového technického referenta V. Dokoupila. Setkání bylo zakončeno obědem v blízké restauraci a společným přátelským posezením.

19. května 2018 uspořádal V. Grof na bojišti u Trutnova spolkovou exkurzi, které se zúčastnilo 17 členů Komitétu 1866 a jejich rodinných příslušníků. V dopoledních hodinách byla uskutečněna pěší vycházka po naučné stezce války 1866 z Krakonošova náměstí přes vrch Šibeník s památníkem generála Gablenze

Účastníci exkurze 19. 5. 2018 na hřbitově v Trutnově

až k Janské kapli, kde byla prezentována výstava k válce roku 1866 a okolní soubor pomníků. Vycházka pak pokračovala městským parkem až na trutnovský hřbitov. Odpoledne byly navštíveny prostřednictvím mikrobusu další lokality trutnovského bojiště – především vojenský hřbitov v Poříčí a pomníky v okolí Starého Rokytníku, Rubínovic, Studence a Stříteže.

Exkurzní zastávka u pomníku setníka Kruchiny nad Starým Rokytníkem (foto J. Vilím)

SPOLUPRÁCE S ÚŘADY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY

Spolupráce s úřady pokračuje až na některé výjimky velmi dobře, což dokumentují zprávy jednotlivých technických referentů. Část místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek ležících na jejich katastrálních územích. Pro některé samosprávy není problém přispět dle finančních možností svého rozpočtu na opravy pomníků, jsou-li žádosti pečlivě připraveny a odpovídajícím způsobem prezentovány. Města a obce také oceňují spolupráci na úrovni technických referentů Komitétu 1866 při přípravě žádostí o dotace z různých

grantových programů. Komitét zde poskytuje podklady k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci. Je třeba vyzdvihnout spolupráci především s obcí Máslojedy.

GRANTOVÁ A DOTAČNÍ POLITIKA KOMITÉTU 1866

Většina dotačních prostředků, které Komitét 1866 v roce 2018 získal, se vztahovala ke generální opravě pomníku Spícího lva v dubenské bažantnici u České Skalice. O významu této akce svědčí i celkové vynaložené prostředky ve výši 390.000 Kč. Z toho představovala naprosto zásadní příspěvek dotace z rozpočtu města Česká Skalice ve výši 300.000 Kč. Částku 30.000 Kč se podařilo získat od obce Provodov-Šonov a stejnou sumou přispěl na základě spolkové žádosti o dotaci také Královéhradecký kraj. Zbývajících 30.000 Kč pak hradil Komitét 1866 ze svých zdrojů.

V roce 2018 byla také využita částka 75.000 Kč, kterou spolku jako účelovou dotaci na opravu pomníku pruského poručíka Sperlicha u Habřiny na královéhradeckém bojišti již v roce 2017 poskytl Královéhradecký kraj (celkově stála oprava pomníku 89.056 Kč; rozdíl oproti dotaci hradil Komitét 1866).

S ohledem na zrušení dotačního titulu na podporu publikační činnosti z prostředků Královéhradeckého kraje byl loňský ročník časopisu *Bellum 1866* vydán bez této tradiční finanční podpory.

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2018

Hospodaření Komitétu 1866 v roce 2018 stručně a přehledně shrnují níže uvedené tabulky. Z nich je na první pohled zřejmé, že naše bilance se pohybuje v záporných číslech. S tím počítal i rozpočet, jehož schodek byl předpokládán v částce mírně přesahující 23.000 Kč. Výsledek je však o necelých 40.000 Kč horší. Příčinou jsou především výdaje spojené se 130. výročí spolku, které byly rozpočtovány s menší cenou (Steinského pamětní deska v Dohalicích, spolkové stuhy) nebo vůbec nefigurovaly v rozpočtu (zlacení písma na Steinského pomníku na Chlumu); celkově se jedná o částku více jak 40.000 Kč nad původní plán. Oproti tomu však naopak výsledné náklady na výroční publikaci a pohlednice byly o zhruba 16.000 Kč nižší. Mezi neopominutelné příjmové položky patřil opět prodej publikací (přes 115.000 Kč), stejně jako částky za nepotřebný spolkový majetek. Klíčové výdaje lze vedle zmíněného 130. spolkového výročí hledat pochopitelně v oblasti oprav památek, přičemž u některých přispěl Komitét 1866 „pouze“ podílem (Spící lev u České Skalice, pomník poručíka Sperlicha u Habřiny), avšak kompletní opravu pomníku ev. č. 53 v Probluzi financoval spolek zcela ze svého. V souvislosti s postupnou degradací stojanů naučných stezek se pak výdaje navyšují i v této položce.

Základní přehled o hospodaření

Účet	Počáteční stav (k 1. 1. 2018)	Konečný stav (k 31. 12. 2018)	Celkový výnos
Pokladna	76 151,00 Kč	56 139,00 Kč	
Běžný účet 175240807	987 887,39 Kč	936 217,02 Kč	
Účet Pomník Střezetice 176789244	65 563,24 Kč	65 574,03 Kč	
Celková suma v Kč	1 129 601,63 Kč	1 057 930,05 Kč	-71 671,58 Kč

Hospodaření dle účetních středisek

Středisko	Příjmy	Výdaje	Bilance
Památky	447 920,00 Kč	640 694,00 Kč	-192 774,00 Kč
Publikace	115 469,00 Kč	102 846,00 Kč	12 623,00 Kč
Kulturní akce	7 500,00 Kč	4 728,00 Kč	2 772,00 Kč
Spolek	238 039,42 Kč	131 706,00 Kč	106 333,42 Kč
Výstavy, NS	20 000,00 Kč	21 226,00 Kč	-1 226,00 Kč
Celkem	828 928,42 Kč	901 200,00 Kč	-72 271,58 Kč

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V ROCE 2018

K 31. prosinci 2018 měl Komitét 1866 celkem 113 řádných, 5 zasloužilých a 30 čestných členů. V roce 2018 bylo přijato 6 nových členů (M. Erbenová, L. Háza, K. Peregrin, J. Šmíd, E. Mandelíčková, P. Megela), členství ukončilo 7 členů (J. Horký, L. Křivda, J. Černý, I. Profousová, J. Rybička, P. Klapil, E. Nedomlelová). 14. dubna 2018 také zemřel čestný člen Ing. Josef Fučík. Vývoj členské základny v letech 2010-2018 je zpracován v následující tabulce.

Stav k datu	Řádný člen			Zasloužilý člen			Čestný člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 12. 2010	115	11	2	6	0	0	31	0	21
31. 12. 2011	108	11	1	5	0	0	31	0	21
31. 12. 2012	104	10	1	4	0	0	31	0	21

31. 12. 2013	99	10	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2014	99	9	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2015	99	9	1	4	0	0	31	0	21
31. 12. 2016	105	11	1	3	0	0	31	0	21
31. 12. 2017	114	14	1	5	0	0	31	0	21
31. 12. 2018	113	14	1	5	0	0	30	0	21

* právnická osoba

OCENĚNÍ ČLENŮ KOMITÉTU 1866

Ocenění za zásluhy o Komitét 1866

Za dlouholetou brigádnickou činnost a další významnou spolkovou práci bylo v roce 2018 uděleno Ocenění za zásluhy o Komitét 1866 těmto členům spolku:

Janu Čížkovi, Martinu Drapákovi, Václavu Hradilovi, Milanu Janouškovi, Jiřímu Jemelkovi, Jiřímu Kozákovi, Miroslavu Malachovi, Pavlu Mrkvičkovi, Jiřímu Musílkovi, Petru Novákovi, Pavlu Skalskému, Zdeňku Studenému, Milanu Trakalovi, Jiřímu Vilímovi a Josefu Votrubicovi.

K slavnostnímu předání většiny dekretů došlo 1. září 2018 v Dohalicích, oceněným, kteří nebyli přítomni, byly dekry předány při nejbližší vhodné příležitosti.

Dlouhodobá péče členů Komitétu 1866 o válečné hroby byla v závěru roku 2018 oceněna řádem Křížovníků s červeným srdcem – Cyriaků.

Ocenění Medailí cti mezinárodního řádu Křížovníků s červeným srdcem

Medaile cti byla řádem udělena jako poděkování a vysoké uznání za mimořádné zásluhy v péči o válečné hroby a památníky, učiněné v duchu křesťanských hodnot a víry. Medaile na černé stužce spolu s dekretem byla generálním převorem řádu Cyriaků p. Jiřím Stanislavem a správcem tohoto vyznamenání p. Petrem Encem udělena těmto členům Komitétu 1866:

Miroslavu Suchému, Petru Lazurkovi, Věře Hladíkové, Martinu Barusovi, Vlastimilu Grofovi, Jiřímu Vilímovi, Blance Karešové, Josefu Votrubicovi, Matouši Holasovi, Tomáši Vondryskovi, Jiřímu Náhlovskému, Jiřímu Synkovi, Jiřímu Hanušovi, Vojtěchu Kesslerovi a Pavlu Mrkvičkovi.